

Թերեզա ԱՄՐՅԱՆ

Հիշատակ կնոջից

Երբ փոքր էի, հաճախ էր հորքուր Չինեն իր ամուսին Ֆատոյի հետ մեր տուն գալիս: Հորքուր Չինեն պապիկիս քույրն է՝ կարճահասակ, ճկուն և արագաշարժ մի կին: Փոքր ժամանակ ո՛րն էի հիանում հորքուր Չինեի թիթիզ հագուստներով, գունավոր գլխաշորերով, մեջքը և ուսերը ծածկող տարբեր շալերով, միշտ փայլուն, ինչպես ինքն էր ասում, «յուզոսլավական կոշիկներով» . Էն ժամանակ հորքուր Չինեն ի՛նչ ջահել էր, ի՛նչ ուրախ էր: Ամեն անգամ հորքուր Չինեն ու Ֆատոն Մոսկվա կամ Թբիլիսի «բուժումների» գնալուց առաջ ինձ հարցնում էին . «Ի՞նչ կուզես, որ քեզ համար բերենք»: Չինեն ու Ֆատոն . . . Դա մեր մեծ ընտանիքի ամենասիրուն զույգն էր: Ֆատոն սիրունաստես էր, պերճախոս, լավ ձայն ուներ և կարող էր ժամերով եզդիական ժողովրդական երգեր երգել: Ֆատոյի երգելու ընթացքում հորքուր Չինեն կտրատած մրգեր և ջուր էր դնում նրա կողքին, հետո խնդրում էր, որ Ֆատոյի համար ոչ թե սուրճ, այլ թեյ բերեն:

Աշնան գով օրերին հորքուր Չինեն ու Ֆատոն մի քանի անգամ խաշ էին պատրաստում և մեզ իրենց տուն էին հրավիրում: Խաշից հետո Ֆատոն մի քանի ժամ քնում էր . հորքուր Չինեն մեզ հետ լոտո էր խաղում, անեկդոտ պատմում, բարձր ծիծաղում կատակելիս: Հետո հորքուր Չինեն թեյամանը դնում էր գազօջախին, որպեսզի Ֆատոն արթանանալուց հետո մի քանի բաժակ թեյ խմի:

Հորքուր Չինեն ու Ֆատոն առույգ էին, կենսուրախ, բայց այնքան էլ երջանիկ չէին: Նրանք տխրում էին, որ երեխա չունեին: Մոսկվա կամ Թբիլիսի «բուժումների» գնալը ոչ մի կերպ չէր օգնում: Դե իսկ Ֆատոն շա՛տ էր երեխա ուզում . . .

Մի անգամ պապիկս ասաց, որ Ֆատոն բաժանվել է հորքուր Չինեից: Այդ ժամանակ չգիտեի՝ ինչու են մարդիկ բաժանվում, չգիտեի՝ ինչ է նշանակում բաժանվել . չէի էլ իմանա, եթե մի օր Ֆատոյին դրսում մի անծանոթ կնոջ և երեխայի հետ շտեսնեի:

Ֆատոյի հեռանալուց հետո հորքուր Չինեն էլի ժամանակ առ ժամանակ մեր տուն էր գալիս կամ մեզ խաշի էր հրավիրում, խաշից հետո մեզ հետ լուտո էր խաղում, բայց նախկինի պես թեյամանը չէր դնում գագօջախին . Ֆատոն տանը չէր, որ արթնանար և մի քանի բաժակ թեյ խմեր: Հորքուր Չինեն Ֆատոյի դատարկված տեղը ուրիշով լցնելու ոչ մի ցանկություն չուներ:

Տարիներ անցան, մի օր էլ լսեցինք, որ Ֆատոն մահացել է: Հորքուր Չինեն եկավ մեր տուն . իմացել էր Ֆատոյի մահվան մասին, տխրել էր, չգիտեր՝ ոնց թաքցնեի իր վիշտը: Մայրիկս ու տատիկս համոզեցին, որ հորքուր Չինեն մեր տանը մնա . այդ օրերին ոչ ոք չէր խոսում Ֆատոյի մահվան մասին, միայն նստում էին հորքուր Չինեի կողքին և լուռ: Այդ օրերին ես տեսա, թե ինչպես հորքուր Չինեի կողքին Ֆատոյի դատարկված տեղը էլ ավելի դատարկվեց, և հորքուր Չինեն դարձավ մի ծեր այրի:

Ֆատոյի մահից մի տարի էր անցել, երբ մի օր հորքուր Չինեն ինձ խնդրեց իր հետ մի տեղ գնալ . ասաց, որ չի ուզում մենակ գնալ: Հորքուր Չինեի հետ այցելեցինք Ֆատոյի գերեզմանին: Հորքուր Չինեն անձեռոցիկով մաքրեց Ֆատոյի փոշոտված շիրիմը, հավաքեց և թափեց նախկին այցելուների թողած, արդեն չորացած ծաղիկները, իր գնած դեղին վարդերը հատիկ-հատիկ շարեց շիրմին, հետո կանգնեց և երկար նայեց քարին պատկերված Ֆատոյի նկարին: Մթափվելուց հետո հորքուր Չինեն ուղղեց իր ծոված գլխաշորը, ուսերի վրայի շալը, թափ տվեց շրջագգեստի փոշին, ձգեց ուսերն ու մեջքը և ասաց .

Ինձ այստեղ, քարի կողքին կանգնած նկարի՛ր:

Հեռախոսս հանեցի և արագ կատարեցի հորքուր Չինեի մի քիչ արտառոց խնդրանքը:

Երբ տուն էինք վերադառնում, հորքուր Չինեն մեքենայի մեջ ինձ ասաց .

Աղջի՛կս, իմ նկարը քո հեռախոսի միջից կհանե՞ս, թղթին տպած կբերե՞ս ինձ համար:

Անպայման կբերեմ, ասացի ես:

Կասես՝ թող նկարը մի քիչ մեծ թղթի վրա սարքեն, հա՞, - խնդրեց հորքուր Ջինեն:

Հորքուր Ջինեն այդ լուսանկարը պահում է իր սեղանին դրված գրքերից մեկի մեջ, ոչ ոքի ցույց չի տալիս . այդ լուսանկարը կարծես իմ և հորքուր Ջինեի գաղտնիքը լինի: Ժամանակ առ ժամանակ հորքուր Ջինեն գրքի միջից հանում է նկարը, նայում, շոյում է լուսանկարի քարի վրայից ժպտացող Ֆատոյի պատկերը, այն մոտեցնում է իր աչքերին, գլուխը շարժում, հոգոց է քաշում և քրթմնջում .

Փո՛ւշ աշխարհ . . . Տե՛ս է՛ . . . Ֆատոյի քարին գրված է . «Հիշատակ կնոջից»: